

was. Doch hij weigerde, van oordeel zijnde, dat hem eene formeele candidaatstelling door al de drie partijen van rechts toekwam. Dit was in strijd met de praktijk der coalitie, volgens welke de eene partij haar eigen candidaat *stelt* en de andere dien *steunt*, maar wat daarvan zij, de mannen van Sneek hadden geen tijd meer om te onderhandelen, en de anti-revolutionaire kiesvereniging heeft toen, na aankomst van het telegram, dat Dr. Kuyper mij dicteerde, den heer Mr. S. de Vries Cz. candidaat gesteld, die den volgenden dag bij enkele candidaatstelling is gekozen.

Had Dr. Kuyper mij toegestaan een gunstig telegram te zenden, dan zou hij zelf voor de verantwoordelijkheid in zake het blijvend gedeelte hebben gestaan.

Deze feiten, zooals ik zeide, in het voorbijgaan.

Ik keer tot de crisis van December 1907 terug.

Tot mijn leedwezen kan ik natuurlijk de geschiedenis daarvan niet in bijzonderheden mededeelen. Maar het weinige, dat hieronder volgt, mag ik wel zeggen.

Toen mij de formatie van een Kabinet was opgedragen, en wel, hoe vereerend die opdracht ook was, tegen mijn zin en wensch, heeft het geruimen tijd geduurd eer ik haar aanvaardde.

Ik heb, alvorens daarover te beslissen, overleg gepleegd met de bevoegde mannen der rechterzijde, natuurlijk ook met Dr. Kuyper. Toen zijn, (dit werd publiek), de heeren Kuyper, De Savornin Lohman, en Kolkman door de Koningin gehoord. De bejegening, die ik van Dr. Kuyper in dien tijd ondervond, was onaangenaam, en heeft mij veel moeilijkheid bezorgd. Ik wenschte het daarheen te mogen leiden, dat in plaats van mij, Dr. Kuyper met de Kabinetsformatie werd belast en dat hij die op zich zou nemen; ¹⁾ en weinig heeft het gescheeld, of ik had verklaard, de opdracht niet te kunnen aanvaarden. Ik heb de opdracht eerst aanvaard, toen het bleek dat zij moest aanvaard worden door mij, zou de rechterzijde niet haar rechtmatigen invloed op den gang van 's lands zaken prijs geven. Op aan-

¹⁾ Zie Handel. Tweede Kamer 1907/1908, blz. 1405 kol. 1.